

et sic audatio fit ad detrahendum. **Qui** autem triste sibi exhibet faciem facit eum citius obmutescere propter hoc dicitur proverbium xxv. **Ventus** aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem. **Sed** contra predicta fatiunt quidam. **Non** quoniam aliqui detractores corripuntur a bone conscientie viris: statim respondet Ego vitam dico de isto et si peccator esset cui detraho sibi in facie dicerentur. **Respondetur** quod tales graviter errant quod putant quod in facie aliquem vitia levius peccatum sit cum tamen peius sit vitium quod detrahere ut ostensum est de contumelia in materia de ira. **Secundo** respondendum est talibus quod non sufficit ad vitandum peccatum dicere veritatem: sed oportet ut debitis circumstantiis dicatur. **Item** illud. **Quod** iustum est iuste exequaris dicitur xvii. **Tercio** respondetur quod rari est apud quosdam detractores illa eos audere in facie dicere quod a tergo euomunt.

Capitulum xi. de correctione fraterna.

Quia fraterna correctio preseruat iter dum infamamur quod non dicitur detractores. **Item** potest aie proximi de morte peccati suscitator et quod occiditur frater in eius dimissione ut augustinus dicit. **Idcirco** nunc tria sunt dicenda de fraterna correctione. **Primo** quantum nocet ob-

missio eius et proficiat eius exercitium debitum. **Secundo** quomodo fidelis debeat. **Tercio** quomodo ad eam teneatur. **Quantum** ad primum notandum primo quod fraterna correctio est secundum doctores ammonitio fratris de emendatione delictorum ex fraterna caritate. **dicitur** primo ammonitio quod oburgatio verbi et castigatio verborum pertinet ad prelatum. **Item** ammonitio per solum verbum pertinet ad omnes. **dicitur** et de emendatione delictorum quod ille finis eius est dicitur dicitur ex caritate ex qua procedere debet. **Secundo** notandum quod valde periculose peccat dimittentes sine rationabili causa fraterne correctionem quod patet tripliciter. **Primo** quia sicut loquendo quis peccare potest: ita tacendo. **Est** enim ut dicitur ecclesiasticum in tempore tacendi et tempore loquendi. **Unde** ysaia vi. lamentatur se tacuisse dicens. **Me** quia tacui. **gloria** quia os iam et alios libere non reprehendi. **Secundo** quod sancti de hoc terribiliter sententiant. **Unde** gregorius. **Qui** proximi mala conspiciunt et silentio pretereunt quasi conspectis vulneribus versus sum medicamentis subtrahunt. **Et** ideo mortis auctores fiunt. **quo** vulnus quod curare poterant nolunt. **Et** augustinus. **Tu** vulnus fratris contemnis. **tu** eum perire vides et negligis. **peior** es tacendo quam ille committendo. **Tercio**

no

no

Quintum Preceptum

oēs doctores concorditer tenēt
q̄ reus est cū fure. qui scit fur-
tum. ⁊ nō indicat corrigendū
Et eadē mō vidē de p̄cipacō-
ne cuiuslib; delicti Cū ergo tā-
tus p̄ph̄a p̄niteat sup̄ hm̄ oī.
Cū facti tā graue hoc iudicēt.
Et cū hm̄ oēs mḡros hoc repu-
tetur cōsensus in delictis: dicit
bt̄us Aug⁹. Innocentes qui p̄-
pe non estis si v̄ros fratres q̄
indicādo corrigere potestis. ta-
cēdo p̄ire p̄mittitis. Et v̄re
nō sūt tales innocētes triplici
de cā. q̄ nocēt sibi. p̄ccanti. ⁊
socijs. Primo nocent sibi. la-
bia polluedo delicto alieno. ut
non sint digni deum laudare
psa. vi. Ve mihi q̄ tacui. quia
vir pollutus labijs ego sū. scz
ex ista taciturnitate gl̄o. quia
oziā a alios nō correxi Idō cū
angelis deū laudare nō merui-
ne dicatur in. Quare tu enar-
ras iustitias meas ⁊ assumis te-
stamētum meū p̄ os tuum ⁊ c.
Secūdo nocēt ei qui est corri-
gend⁹ Vñ Aug⁹ in Ep̄la ad
Jero. Obsecro te p̄ māuetudi-
nem ihu xp̄i. si lesi te. dimitta
mibi. nec me vicissim ledendo
rōdas malū p̄ malo. ledes au-
tē si tacueis mihi errorem meū.
quē in factis meis. v̄l i dās in-
ueneis. Interpretatur ergo tot
occidim⁹ quot ad mortem re-
tepidi ⁊ tacētes videm⁹. Ter-

Capitulum Undecimū

cō nocēt socijs. qui eoz exē-
plo tacentes idem peccatum
tacetur nitatis incurrūt Sicut
etiā ecōtra pestilēte castigato.
Stultus sapiētior erit. Si autē
corripueris sapientem: intelli-
get disciplinā. p̄. xix. Por-
ro ex fraterna correctōe sextu-
plex potest sequi fructus. Pri-
mus est aie libracō Simquit
xp̄s. te audieit: lucratus es ai-
mam fratris tui Math. xviii.
Si autē te non audierit: salteq̄
luct⁹ es animā tuā. Vñ Eie-
iij. Tu v̄ro animā tuāq̄ libra-
sti. scz postq̄ dixisti ip̄io ip̄ie-
tatem suā. ⁊ noluit cauere. Se-
cūdu ē dyaboli fugacō. fugit
enī sicut lup⁹. dū exclamatur
Quo cōn dīc. Verū. Securus
accedit tēptator. vbi null⁹ tē-
tur rēph̄nsor. Tert⁹ est p̄ccā-
cognicō. frequēter enim cōmit-
tens culpam non aduertit q̄
fecit. Aut si aduertit: non cogi-
tat se malū fecisse. aut si malum.
non multum male. Quartus ē
cautela de futuris. Quintus ē
puritatis augmentacō. vas ei
aureum v̄l argenteū q̄ top⁹
confricatur: t̄nto magis puri-
ficatur. Ita boni viri ⁊ religio-
si. Et ideo intelligētes. hoc nō
ferunt grauit̄. Ecclesiast. x.
vir prudens ⁊ disciplinatus
non murmurabit correct⁹ Ex-
emplum de Augustino q̄ dixit

Ego senex et episcopus patus sum ab omnibus corrigi et emendari. et illum amicum meum estimo. cuius lingue beneficium ante diem extremi iudicii anime mee maculam tergo. Sextus est amicitie acquisitio. quibus enim religiosus correctus interdum seatur molestus in principio. Ad cor tamen reuertens. amicum intelligit. vñ pñ. xxviii. Qui corripit hodie meum met gratiam postea apud illum. magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. propter ista beatus augustinus. quolibet tractat ad correctionem fraternam. Omeli. xiiii. sup Ioh. sic. d. Quis comeditur zelo domini dei. nisi qui omnia que ibi videt pueris fatagit corrigere et cupit emendari. Si emendare non potest: tolerat et gemit. non est maior domus tua quam domus ubi habes salutem eternam. si ergo in domo tua: ne puer sum aliquid fiat fatagis: in domo dei ubi salus proposita est et requies sine fine non desis pati quantum in te est si quid forte ibi puerum videris esse. verbi gratia. vides fratrem tuum currere ad theatrum. prohibe. mone. et testare. si zelus domini dei comedit te. vides alios currere et inebriari velle. aut alia que non licent petrare. prohibe quos potes. tene quos potes. terre quos vales. quibus non potes blandire noli. non quiescere

fac quicquid potes. vniat in mentem seruus ille qui abscondit talentum et noluit superrogare. nunc quid accusatus fuit quod perdidit. et non potest quod sine lucro suauit. Sic ergo fratres mei non quiescatis. Nolite quiescere lucrari christo. quod lucrati estis a christo. Ixc Aug. **S**ed queres quoniam correctiois fraterne obmissio sit peccatum et quoniam non. Re. fm. th. 2. 2. q. xxxiii. quod aliquando est meritoria. Aliquando peccatum mortale. Aliquando vitale. nam tripliciter contingit correctio: obmitti fraternam: vno modo merito: ut cui quis defert correctionem vsque ad opportunum tempus. vel ideo obmittit. quod non sperat eorum emendationem: sed vniusimiliter estimat quod ex hoc propter impatientiam ipsi corrigendi deteriores fiant: aut quod aliquod aliud malum ex hoc sequitur peius quam correctio sit bona. aut ex aliqua alia causa rationabili. Si tunc obmittit ex caritate: tunc obmissio est meritoria vñ augustinus. primo de ciui. dei. Si propterea quisque obiurgandis et corripiendis male agitur: bñ potest: ut opportunum tempus inquiratur. vel eisdem ipsis metuit ne deteriores ex hoc efficiantur: vel ad bonam vitam piam erudiendos impediunt. alios infirmos: et potest ac autat a fide non videtur esse cupiditatis occasio sed

Quintum

Preceptum

odiu caritatis. Et dicitur notanter
 quoniam non sperat emendationem fratris. sed
 visum simile putat de teiora causa; ut
 forte quod propter me. vel occipet
 que odium contra me a aliud peccatum
 committere; pro quod prior fuerit; quod pro
 primum peccatum. Tunc ei non solum
 laudabile. sed etiam debitum est cessare
 a correctione. quod ordinatur
 ad bonum fratris et non ad malum.
Et illud vult scriptura pro. ix.
Et gregorius super eodem ut postea po-
 netur. non ei ex correctione visum
 simile melius aliquid pro. quod pro ca-
 uetur maiora mala quam odium illi
 us sit malum tunc est odium quoniam
 da aliquid timendum. Et cum melius
 bonum ex correctione sequitur quod sit
 odium malorum tunc odium malorum
 est ostendendum. In quo casu Iohannes he-
 rodem correxit propter edificationem
 ne; aliorum ut vult Crisostomus. et sic in-
 terdum etiam sancti correxerunt tyran-
 nos super persecutionem christianorum cum
 tamen sciverint ex hoc odia magis ge-
 nerari in eos. et aliquid contra in-
 martires. et in se sequi propria mor-
 tem. **S**ecundo contingit corre-
 ctione fraternam obmitti cum pec-
 cato mortali. ut cum quis delinques
 occurrat. et est opportunum tempus
 corripiendi. et speratur ei emen-
 dacio nec timetur aliquid aliud
 malum peius inde provenire. et non
 est alius presens cui ex officio
 incubat corrigere. vel si est pre-
 sens. negligens tamen apparere. si

Capitulum

Undecimum

tunc homo huiusmodi delinque-
 tem obmittit corrigere forte
 propter timorem humanum. vel mun-
 danum. ut quod sicut dicit Augustinus.
 ubi super. Iudicium timet vulgus
 a carnis excruciatione. vel etiam
 propter peccatum. vel aliud tale mi-
 nus malum quam peccatum illius pro quo
 corrigi debet; tunc videtur pec-
 care mortaliter. Quia ex quo spe-
 rat emendationem fratris. et ob-
 mittit corrigere propter timorem;
 tunc ostendit dominum preceptum. Et
 videtur huiusmodi quorum amissionem
 timet. caritati fraternae et salutem
 proximi imponere. Cum tamen secundum
 ordinem caritatis anima proximi
 plus sit diligenda quam proprium
 corpus. Exemplum de elemosina
 corporali. video hominem famelicum
 tem. qui non habet. nec ex se
 habere potest. unde pascatur. nec
 apparere alius illud faciens. nec
 potest facere. ego teneo tale secundum
 possibilitatem nutrire. quod si ne-
 gligo: pecco mortaliter. et eius
 occasor reputor. Sic si video
 proximum tendentem ad peccatum
 mortale. pro quod moreretur in anima.
 et spero ipsum posse corrigi pro am-
 monitionem meam. et non est visum
 simile quod sequantur alia priora.
 nec est aliquid quod eum corrigat: tunc
 ex precepto multo plus subveni-
 re anime ne peccet. quam corpori in casu pro-
 cedenti. unde gregorius in omne super. Cum
 audisset Iohannes in vinculis

plus est aiam i eternū victurā
 pabulo vrbī reficere. q̄ v̄tē
 carnis moiture terreno pane
 satiare. vel scire aliquē eē i pec
 cato mōzli. a habere spem q̄
 emendaretur ad cor̄ rectōem
 meā. nec timere aliud p̄ius se
 cutuz. a nō ē imbi v̄risimile
 q̄ p̄ aliū corrigatur. aut q̄ p̄
 seipm̄ emendetur. h̄ q̄ v̄risimili
 ter in isto p̄ccō moziatur. tūc
 ex p̄cepto teneor eū corrigere
 ne aia moziatur eternaliter.

g Tercio hmoi correctionis
 obmissio ē p̄ctm̄ veniale. vicz
 qn̄ timor a cupiditas aliquē
 tardiorē fatiūt ad corrigēdū
 delicta fratris. nō tñ ita q̄ si ei
 cōstet q̄ fratrem̄ posset ap̄ccō
 retrahere p̄pter timorē. vel cupi
 ditatē dimittere. quibz in aia
 ip̄oit caritatē fraternā. Et hoc
 mō aliquē etiā viri facti negli
 gūt corrigere delinquētes. Et
 s̄z in p̄dictis notāter. si spera
 tur emēdacō fratris p̄curai p̄
 hmoi correctionē. Quia simi
 litarne correctionis est emē
 dacō fratris. Et ista intēcone
 fieri d̄z. vbi v̄ro p̄babiliter ti
 metur. q̄ ammonitōez ip̄e fra
 ter non recipet. h̄ ad p̄iora la
 beretur. nec aliud bonū inde
 pueniret ut alioz edificacō
 q̄ scādalisati sūt. aut scādalisā
 tur v̄risimiliter. Tūc esset ab
 huiusmodi cor̄rectōe d̄sistē

dū. Quia que ordinātur ad fi
 nem hnt̄ racōem boni ex ordine
 ad finē. vñ p̄u. ix. noli argue
 re derisorē. ne oderit te. vbi di
 cit glō. a est greg. non ē timē
 dum ne is qui arguitur cōtue
 lias tibi inferat. h̄ hoc p̄ci? p̄
 uidend̄ ne tract? ad odiū inde
 p̄ior fiat. Et dicit th̄. vbi pri
 us diligens p̄uidēdū ē. ne ex
 correctione sequatur odiū ex
 nra culpa p̄pter indiscretā cor̄
 rectōez. Si aut̄ sine nra culpa
 ad odiū puocetur. ex illo ex
 quo debet; ad dilectōez incita
 ri: nō est curādum. p̄cipue qn̄
 eius p̄ccm̄ in dānū alioz vr
 git. vel etiā dānū sequens. vel
 p̄ccatū ip̄m est ḡui? odio qd̄
 i nos excitam? . vel qn̄ spam?
 q̄ odiū paulatī tepescet. a tñ
 cor̄rectō sequatur. q̄ sicut di
 cit greg. Meli? est odiū p̄p̄
 deū. q̄ amicitia q̄ est p̄ter ip̄
 sum. Cū enim p̄pter ip̄m ama
 mur: debito res dei sum? Cum
 odio p̄p̄ ip̄m habemur: debi
 torē eū nob̄ facimus. hec sen
 tētaliter th̄. Cācellari? parisi
 en̄. mgr̄ Joh. gerson tradit re
 gulas tres in d̄ florib? regla
 rū moralū. Prima p̄ne sūt re
 stringendē sic q̄ absqz utilita
 te reipublice. vel ei? cui infligi
 tur. neqz institui. neqz institu
 te exe q̄ deberēt. a p̄ccat oppo
 sitū fatiētes. eas cū instituerit

non tollentes. **S**ecunda in omni republica tolerari possunt aut debent vitia que absque deteriore periculo neque corrigi neque extirpari valent. Quando autem illud est quod non difficile est a sepe impossibile generaliter diffinire nisi per ut circumstantias particularibus inspectis prælati superiores et sapientes determinabunt. Exemplum est de meretricibus, v. furis, et filibus. quod quicquid permittuntur. Et ita de occubariis sacerdotibus pro loco et tempore stare forte esse fatendum. Tertia vis errorum facit ius ad hunc sensum vel intellectum et similes quod prælati et principes sepe aliquando fatiunt. ad permittunt iustissime ob errorem subditorum communem quam alias si fieret ad permittitur: ad culpam eosdem obligaret. **S**i cum teneamus corrigere proximum pro moralibus: dubitatur etiam de venialibus peccatis. **R**undus huius in expositione regule beati Augustini. Venialia sunt dispositio ad mortale. Si quod sunt dispositio remota. quod ad propinquum. vel ratione multitudinis. sic ille qui assidue huiusmodi sine numero committit. vel ratione magnitudinis. sicut sunt aliqua mendacia et aliquid detractiones et similia. vel ratione connexionis cum mortali. sicut sunt colloquia et impudicus visus et huiusmodi circa mulierem. Sicut ergo aliquis videns aliquem alium incedere per viam per quam credit

quod statim incurret periculum mortis. peccat nisi retrahat eum. Ita potest aliquis peccare mortaliter. nisi corrigat fratrem de huiusmodi venialibus que sunt dispositio ad mortale. et de talibus est petulantia oculorum. Tenemur ergo interdum ad correctionem de venialibus. non in quantum venialia. sed quantum ad mortale ducta. **H**ec ille. **Q**uo ad. in. principale scilicet quomodo fieri debet fratrum correctio. notandum quod sex in modo sunt attendenda cum maxima diligentia. **N**am ibi agitur de cura anime nobilissime. quod si non fit ut oportet: pericitur anima in perpetuam damnationem. et in finem boni dei minister occiditur. Agitur etiam crebro ibi de bono fame que est mentalia bonum maximum. **U**nde primo debet fieri cum lenitate. quia delinquentes sunt quasi infirmi. **A**d gal. vi. Instruite huiusmodi spiritu lenitatis. **S**ecundo cum humilitate. superbi enim est animus. et ideo cum quis eis superbi loquitur. sequuntur iurgia non fructus. **J**uxta illud psalmi. In superbiis sunt iurgia. **T**ercio cum compassione. non est vere iustitie indigni peccatoribus. sed operati. et ex operatione eos corrigendo dirigere. **P**s. Corripiet me iustus in misericordia. scilicet compassione. **Q**uarto cum discretione. quod aliter sunt corrigendi maiores. aliter pares. aliter minores.

Aliter grauius peccata. aliter le-
 uia. aliter occulta. aliter mani-
 festa. In oibus obseruandus
 est locus. et tempus. et oportunitas.
 quae non obstruunt quid. emula-
 tionem dei quod habent secundum aposto-
 lum. sed non secundum scientiam **Rō. x. Dñ**
Beni. zelum tuum refrenet scientia. et
 discretio. Quinto cum modera-
 mine. non enim de festiuitate pri-
 morum sunt trabes faciende. sicut
 faciunt illi qui docti sunt in culpis
 aliorum aggrauandis. **1. thi. ij.**
Seruum dei cum modestia corri-
pietem. id est cum debito modo. Est
 autem modus debitus. ut potius
 semper culpe alleuietur quam aggr-
 uentur. Contra quod quidam faci-
 unt. ouium frangere cupientes se-
 curi. et ad extinguendum muscam qui-
 runt gladium. Sexto fieri debet
 cum tranquillitate. Correctio enim
 que fit cum turbato est animus.
 frequenter est quedam impa-
 tiente effusio. metiens se correctio-
 nem. **Exemplum patet in platone.** qui
 dixit suo domino offendenti. non es-
 sem iratus. te verberare. **mos**
propheta inuuit uerba beati augustinus.
 secundum modum domini in monte. libro primo
Cum inquit necessitas nos cogit
aliquem reprehendere. primo co-
gitemus. utrum tale unquam vitium
habuimus. Et si nunquam habui-
mus. cogitemus nos habere potuis-
se. hoc enim sumus. Si uero ha-
buimus. tunc agat memoria con-

firmitas. ut reprehensionem illam
 non odium. sed misericordiam precedat. quod si
 nos idem vitium habemus. in quo est
 ille quem reprehendere volumus. non
 reprehendamus illum. sed in gemi-
 scamus. et non illum ad obprobri-
 um nobis. sed ad propter conuictum in-
 uitemus. **hxc ille.** **Sed** dubi-
 um est quae sit oportuna cautio in cor-
 rectione fraterna procedendum
 se. secundum theodosium. ubi presbiterus. **Cum quis pec-**
cat. illud nocet aie. et si publica-
tur. etiam nocet fame. Et quod pru-
 dens medicus nititur sanare
 unum membrum sine lesione alteri-
 us. **Idem** sic debemus per fraternam
 correctionem conari ad hoc ut
 sanemus fratris animam. sine lesi-
 one fame. quod tunc fieri potest. **Et si**
non potest omnino sine lesione fieri tunc
fiat cum minori lesione qua fi-
eri potest. uerum quod anima preciosior est
fama. ideo si aliter non potest fra-
ter sanari. tunc oportet cum potius
in tota fama damnificari per pu-
blicam denuntiationem ut anima salua
fiat. Est autem tribus de causis
 fume cauendum in correctione ne
 indebite ledatur fama peccantis
Primo quod melius est nomen bo-
 num quam diuitie multe. **puer. xxij.**
Ex quo patet quod qui aufert famam
plurimum nocet quam qui tollit diuitias
Secundo diuitie ablatae potest restitu-
 tur. sed uix fama. quod forte post
 diffamacionem excusati non crede-
 tur. **unum bonum dicitur in gloria super lucem.** quod

fama est res lubrica. Sicut ei lubricum elapsum vix re haberi potest. ita fama. Tercio quod infamat. non solum rem infamat: sed etiam ledit omnes audientes. Sicut qui lutum mouet. non solum se. sed omnes astantes inficit. Vnde ambr. tolerabiliores sunt furces qui vestes et alia bona rapiunt quam qui famam. Tum quod magis recipiunt. Tum quod nunquam restituunt. Tum etiam quod non vni sed multis nocent. vnde super illud luc. i. ad virginem desponsatam dicit glossa. Maluit dominus aliquos de suo ortu quam de virginis pudore dubitare. Ecce quantum Christus curauit de fama aliena.

¶ Capitulum xij.

de ordine fraternelle correctionis

De ordine ergo corrigendi dicendum est modo. vbi tria sunt videnda. Primo quod duplex est correctio. Secundo quis ordo sit debitus procedendi in correctione fraternali. Tertio quod ad correctionem fraternali teneatur. ¶ Quantum igitur ad primum notandum secundum the. vbi prius. q. xxxij. Et in. iij. di. xix. quod duplex est correctio quedam est potestatiua. qua non solum intenditur emendatio fratris. sed etiam imputatur peccatio boni communis. Et illa non fit solum per simplicem ammonitionem. sed etiam quando per penam et afflictionem ut ipse frater. vel alij timeant. et a peccato desistat.

stat. et hęc correctio solum pertinet ad prelatos et superiores. et iudices respectu inferiorum suorum. et nunquam ad inferiores. respectu superiorum. et de hac nihil dicemus hinc et aliqd dictum est in primo capitulo. Alia est fraternalis correctio et est simplex ammonitio fratris de emendatione delictorum. Et illa correctio proprie ordinatur in emendationem fratris delinquentis. et est actus caritatis. que maxime malum proximi id est peccatum per correctionis limam tollit. Et pertinet correctio hęc ad quemlibet adultum in caritate existentem in casu siue sit superior siue inferior. et etiam respectu superiorum et inferiorum.

¶ Secundo non dicitur quod ordine corrigendi potest Christus. Math. xviii. d. Si frater tuus peccauerit in te. et secundum doctores prenotatos et alios coiter intelligitur sic. peccatum proximi tui. aut est occultum. aut manifestum. Si est publicum. sic quod non peccat in me solum. id est me solo sciente. sed etiam alijs scientibus: tunc illud peccatum est coram eis coram quibus factum est et ad quorum noticiam venit publice arguendum. Vnde. i. thi. v. peccatum coram omnibus argue. ut ceteri timorem habeant. quod intelligitur de peccatis publicis secundum Augustinum. i. si mone domini in monte. Ratio dicti est quod correctio talis